

סוכות - על שם מה?

הרב משה אברמן
ראש כולל לשעבר בשיקגו (תשנ"ח - תשנ"ט)
כיום יועץ תורני לשליחים

התורה מצווה: "בַּסֹּכֶת תִּשְׁבּוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל-הָאֶזְרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב בְּסֹכֶת:" (ויקרא כג, מב). קומו צאו מבתיכם לדור בסוכות וכפי שלימדונו חז"ל:
"משנה. כל שבעת הימים אדם עושה סוכתו קבע וביתו עראי.
גמ. דתנו רבנן: תשבו כעין תדורו. מכאן אמרו: כל שבעת הימים עושה אדם סוכתו קבע וביתו עראי. כיצד? היו לו כלים נאים - מעלן לסוכה, מצעות נאות - מעלן לסוכה, אוכל ושותה ומטייל בסוכה, ומשנן בסוכה." (תלמוד בבלי מסכת סוכה דף כח עמוד ב)
וכל זאת למה?
למען יִדְעוּ דִרְתִּיכֶם כִּי בַסֹּכֶת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם: (ויקרא פרק כג, מג)

אנו מצווים לשבת בסוכה על מנת להשריש בתודעתנו ובתודעת הדורות הבאים שהקב"ה הושיב את בני ישראל בסוכות בעת שהוציאם ממצרים אל המדבר. ראוי לשים לב לשני ביטויים בפסוק. התורה מדברת על "בהוציא אותם מארץ מצרים" ולא על בשבתם במדבר או בלכתם במדבר. נקודת הייחוס היא יציאת מצרים. וכבר עמד על כך המדרש בתורת כהנים – "בהוציא אותם מארץ מצרים - מלמד שאף הסוכה זכר ליציאת מצרים" (ספרא אמור פרשה יב תחילת פרק יז). ביטוי שני בא בסיום הפסוק, ההכרזה "אני ה' א-לוקיכם", ללמד שכל הזיכרון הזה הוא לבסס בנו את התודעה של מעשי הקב"ה.

מה באה התורה ללמדנו בהתמקדות על יציאת מצרים מול השהייה במדבר? בעת יציאתם של ישראל ממצרים מתרחשים שני דברים. מחד עם ישראל מתנתקים ממצרים ומתחילים לפתח את הזהות הלאומית הדתית העצמאית שלהם. התפתחות זו מגיעה לשיאה בעת מעמד הר סיני וקבלת התורה. בעת שעם ישראל נעשים "ממלכת כהנים וגוי קדוש", עם של כהני ה' המושרשים בעולם של קדושה ועבודת ה'. אך מאידך ביוצאם ממצרים ישראל גם מתנתקים מחיי שפע ובטחון כלכליים. לא לשוא, בעתות משבר חוזרות ועולות הטענות של זכרנו את הדגה את הקישואים, "טוב לנו עבוד את מצרים" או "טוב לנו שוב מצרים" או סתם "טוב לנו במצרים". למרות הקשיים, מצרים הציעה לישראל ביטחון ויציבות כלכלית.

הנהגת הקב"ה את ישראל בעת יציאתם ממצרים מלווה ומכוונת את התפתחותם הרוחנית. ולצד זאת היא מציעה תחליף לביטחון הכלכלי של מצרים בהמצאת כל צרכיהם של ישראל.

חג הסוכות משלב שתי מערכות חגים. מחד הוא המשלים ואולי מהווה השיא של שלושת הרגלים - "חג האסיף בצאת השנה באספך את מעשיך מן השדה". ומאידך האחרון שבחגי החודש השביעי הוא תשרי "בחמשה עשר יום לחודש השביעי", "בחדש השביעי תחגו אותו". החג נחוג ב-"תקופת השנה" שהוא מחד תחילת השנה אך גם בעוצמת השנה. המילה 'תקופה' יכולה להתפרש "בחזרת השנה, בתחילת השנה הבאה" כדברי רש"י לפסוק. אך אפשר גם לפרש 'תקופת השנה' מלשון תוקף חוזקה ועוצמה. שעת האסיף - האסיף הוא שעת תחושת עוצמה ותוקף.

ביושבנו בסוכה אנו נזכרים שבצאת ישראל ממצרים הקב"ה הושיב אותם בסוכות הוא אשר הנחה אותם והוא אשר סיפק צרכיהם. כך גם לדידנו אחרי הימים הנוראים אנו שואפים להמשיך את עוצמת האוירה הרוחנית של אותם ימים. הישיבה בסוכה מחדדת בליבנו שרק הדביקות בהנהגת הקב"ה יכולה להביא לידי שלמות רוחנית כזו. ומאידך בשעה שאנו אוספים את היבול ומרגישים ביטחון כלכלי באה הסוכה ומזכירה לנו שקיום כלכלי הוא במתנת ה'.

אולי זו היא נקודת המחלוקת בין רבי אליעזר ורבי עקיבא אם "בסוכות הושבתי" הכוונה לענני הכבוד או לסוכות ממש[1]. לשניהם ודאי היו ענני כבוד ומאידך עם ישראל ישב במבנים כל שהם כפי ששומעים מבלעם "מה טובו האליך יעקב". השאלה היא מה המסר המרכזי שבאה הסוכה להטמיע? האם את ענני הכבוד, המסר של החודש השביעי, התודעה שדרכינו הרוחנית תלויה בקב"ה? או שמא את הסוכות הפיזית, את מסר חג האסיף,

את תלותינו הכלכלית בו? ואם נרצה אולי את שניהם באה הישיבה בסוכה להזכיר לנו.

יהיה רצון שנזכה לחגוג את סוכות בשמחה ובישיבה משמעותית בסוכה.

---

[1] מצאנו חילוקי גרסאות בין הספרא (תו"כ) לבבלי (סוכה יא:): במי אמר מה. בבלי רבי אליעזר הוא הסובר ענני כבוד ואילו רבי עקיבא סובר סוכות ממש. ואילו במדרש רבי אליעזר הוא הסובר סוכות ממש מול רבי עקיבא הסובר ענני הכבוד.

לתגובות: moshaber@gmail.com